

А. А. Поплавський,
здобувач кафедри публічного адміністрування,
Міжрегіональна Академія Управління персоналом

ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ БОРОТЬБИ З КОРУПЦІЄЮ ТА ОРГАНІЗОВАНОЮ ЗЛОЧИННІСТЮ

A. Poplavskyi,
a applicant of the Department of Public Administration
of the Interregional Academy of Human Resources Management

STATE AND MANAGEMENT ACTIVITY IN THE FIGHT AGAINST CORRUPTION AND ORGANIZED CRIME

У статті проаналізовано стан наукових напрацювань у сфері державного регулювання діяльності боротьби з корупцією та організованою злочинністю. Розглянуто основні детермінанти та чинники феномену корупції з урахуванням сучасних досягнень у галузях філософії, соціології та права. Зроблено спробу удосконалити понятійно-категоріальний апарат теорії державного управління шляхом уточнення понять "державно-управлінська діяльність боротьби з корупцією", "корупція", "корупційне правопорушення".

The article analyzes the state of scientific developments in the field of state regulation of the fight against corruption and organized crime. The main determinants and factors of the phenomenon of corruption are considered in the light of modern achievements in the fields of philosophy, sociology and law. An attempt was made to improve the conceptual-categorical apparatus of the theory of state administration by clarifying the concepts of "state-management activity against corruption", "corruption", "corruption offense".

Ключові слова: корупція, види корупції, корупційне правопорушення, протидія корупції, правова відповідальність.

Key words: corruption, types of corruption, corruptive offenses, counteraction to corruption, legal liability.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Проблема корупції в різних напрямках діяльності органів державної влади набула в наш час глобального та системного характеру. Наслідки корупції виражаються у зниженні економічного зростання шляхом зменшення стимулів для здійснення інвестицій (як від місцевих, так і від міжнародних підприємств); зменшує темпи економічного зростання шляхом зниження якості державної інфраструктури служб, скорочення податкових над-

ходжень, відволікання обдарованих людей на пошук незаконно отриманої вигоди замість продуктивної діяльності і спотворення структури державницьких витрат.

Слід підкреслити, що корупція в діяльності органів державної влади сприяє розвитку організованої злочинності, створює поживний ґрунт для розвитку осередків екстремізму і тероризму, ставить під загрозу реалізацію національних проєктів, а також підриває всі державно-правові реформи, які в даний час проводяться в нашій країні. Всі ці та ряд інших проблем роблять обов'язковим необхідним вдосконалення заходів з протидії корупції та організованої злочинності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Корупція є одним із найбільш дискусійних питань, яке обговорюється десятиліттями і водночас залишається найменш очевидним. Нині не існує однозначного погляду на природу корупції та найбільш ефективні методи її вивчення. Науково-теоретичне обґрунтування сучасних підходів до визначення природи корупції та державно-управлінської діяльності боротьби з нею та організованою злочинністю знайшло своє відображення в працях таких вітчизняних та зарубіжних науковців, як Е. Демський, А. Каздим, Г. Кохан, Ю. Кузувков, М. Мельник, Р. Сенін, О. Терещук.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є розгляд теоретичних основ протидії корупції в системі державного управління шляхом аналізу сутності, нормативної бази по протидії цьому феномену в системі державного управління.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Як свідчать дані відомих світових рейтингів, стан в Україні — з поширенням як корупції, так і її негативних наслідків — щороку погіршується. У 2007 р. за індексом сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index) [17], Україна мала 2,7 з 10 (де 10 — абсолютно вільна від корупції країна, а 0 — абсолютно корумпована країна), в 2009 р. — цей індекс становив 2,2, і Україна посіла 146 місце, у 2011 р. — 2,4 і 134 місце серед 180 країн світу, у 2012 і 2013 роках держава займала 144 місце із 176 країн, в яких проводилися дослідження [5], у 2017 році Україна здобула 30 балів зі 100 можливих у дослідженні Transparency International "Індекс сприйняття корупції" (CPI) за 2017 рік і посіла 130 місце (зі 180 країн світу) [6].

Історія виникнення корупції. Корупція виступає як складне соціальне явище, яке зародилося в далекій давнині і продовжує існувати і в наш час. Протягом всієї історії паралельно еволюції держави відбувався розвиток явища корупції. Якщо на зорі становлення державності плата жрецеві, вождю або воєначальнику за особисте звернення за їх допомогою розглядалася як універсальна норма, то згодом, при ускладненні державного апарату, професійні чиновники стали офіційно отримувати тільки фіксований дохід, що означало — перехід хабарів в область тіньової економіки.

Заглибимося в історію. Перші відомості про корупцію, що дійшли до нашого часу відносяться до елліністичного світу. Так, у 320-х рр. до н.е. грецький намісник Єгипту Клеомен, призначений на це місце Олександром Македонським, використовував своє становище для того, щоб маніпулювати поставками зерна в Грецію. В

результаті населення країни опинилося на межі голодної смерті, а сам же грецький намісник Єгипту заробив на спекуляції зерном величезні статки. Голод в Греції тривав 5 років — з 329 по 325 рр. до н.е. [10, с. 87].

Відзначимо, що на ранніх етапах історії розвитку античних товариств (давньогрецькі міста-поліси, республіканський Рим), коли ще не було "професійних" державних чиновників, корупція майже відсутня. Це явище почало розквітати лише в епоху занепаду античності, коли з'явилися такі державні чиновники, про яких говорили: "... Він приїхав бідним в багату провінцію, а поїхав багатим з бідної провінції...". У цей період в римському праві з'явився і спеціальний термін "cogruptire", який був синонімом слів "псувати" і "підкупувати", і служив для позначення будь-яких посадових зловживань.

Як відомо, ще в працях філософів-просвітителів Аристотеля, Гегеля, аль-Фарабі проблема боротьби з корупцією займала особливе місце. Так, Аристотель у своїй роботі "Політика" [1] виділяв корупцію як найважливіший фактор, здатний привести державу якщо не до загибелі, то до переродження. Прикладом такого переродження є перетворення монархії в тиранію. Одним із заходів впливу на злочинність Аристотель вбачав у боротьбі з корупцією, пропонуючи заборонити одній людині в державі займати одночасно кілька посад. Разом з тим боротьбу з нею Аристотель розглядав як основу забезпечення державної стабільності.

Таким чином, хабар та корупція з'являються з того моменту, коли відбулося відокремлення функцій управління в суспільній та господарській діяльності, коли у начальника, чиновника, "керуючого" з'являється можливість розпоряджатися ресурсами і приймати рішення не в інтересах суспільства, а у своїх власних.

Існувала практика продажу посад чиновників і у Візантії, причому протягом багатьох століть, і як пише французький історик А. Гію: "... кожен чиновник, у всякому разі, у вищій школі візантійської бюрократії, офіційно купив свою посаду, і в подальшому, звичайно, прагнув закупити витрачені в цьому сенсі гроші за рахунок деяких додаткових зборів або хабара з населення..." [7, с. 38].

У Стародавній Русі перша згадка про корупцію у формі "обіцянки", тобто незаконної винагороди, відноситься до Двінської статутної грамоти XIV ст. Вперше обіцянка, як корупційне правопорушення — хабар — згадується у Псковській суднійській грамоті 1467 року, проте жодного покарання на той час за його стягування не передбачалося. Подібні санкції були встановлені в Судебнику 1550 року [9, с. 18].

Відомою є історія, яка мала місце в кінці XIV століття, в період "двоєпапства", одним із двох пап під іменем Клімента VII був обраний знаменитий бандит Роберт Женевський. А на початку XV ст. на папський престол вступив ще і третій папа — морський пірат Балтазар Коссе під іменем Іоанна XXIII. Вважається, що "вибори" не обійшлись без підкупу голосів кардиналів.

За радянських часів корупція теж була, але її масштаби не були на стільки вражаючими. Під час правління Сталіна до хабарників приймалися дуже суворі заходи покарання. На нашу думку, боротьба з корупцією носила, скоріше, показово-політичний характер і застосо-

увалася для розправи з негідними особами. Показовим прикладом може служити справа Авеля Енукідзе, який займала посаду секретаря Центрального виконавчого комітету ССРСР, ніж і використовував її в особистих інтересах. У партійному апараті про це, звичайно, знали, але це нікого особливо не засмучувало до тих пір, поки "товариш Енукідзе йшов у ногу з загальною лінією партії". Але варто було викликати невдоволення Сталіна, як тут же відбулися репресії, і в 1937 році Енукідзе був розстріляний.

Зазначимо, що саме в 30-х роках з'явилася нова система "конвертів", за якою усім вищим чинам у партійному апараті, НКВД, прокуратурі та армії видавалася інша, ніде не оголошена заробітна плата, що "стимулювала вірність" вождю [7, с. 43].

Після смерті вождя ситуація швидко змінилася. Відмінив це лише Хрущев, чим, звичайно, нажив собі цілий масив ворогів, що слугувало приводом для його відставки в 1964 році. Одна з історій того часу — в "зловживанні службовим становищем" полягала у діяльності Фрола Козлова, Секретаря ЦК КПСС, тобто в ті часи другої людини в державі, ну а коли підсумки слідства були опубліковані, Козлова розбив параліч. І Хрущев сказав: "Якщо одужає, виключимо з партії і будемо судити. Якщо помре — поховаємо на Червоній площі". Ці слова Хрущева і визначили подальший напрямок у "боротьбі з корупцією" в ССРСР — "не спійманий — не вор". Більш точно це стосується, звичайно, "партійно-бюрократичної верхівки", адже офіційно термін "корупція" в ССРСР не було, влада не визнала цього слова, вона з'явилася лише наприкінці 1980-х років.

Вживалися терміни "хабарництво", "зловживання", але враховуючи постійний дефіцит продукції, обладнання, товарів, продуктів, можливості придбати житло та багато іншого, а точніше більшість, зайнявши хоч якісь пости, вважали само собою зрозумілим, що відпускати та брати дефіцитну продукцію, виділити обладнання та матеріали, призначати на відповідальні посади, корегувати і занижувати планові показники, приховувати махінації. Своє службове становище кожен використовував, як міг, особливо це стосується торгівлі — якщо "радянський чоловік" хотів порівняно комфортно жити, він повинен мати "своїх" людей ("блат") в магазинах. Причиною був, звичайно ж, дефіцит (на 90%) товарів народного споживання.

Загальноприйнятною є думка, що і крах ССРСР пов'язаний з виявленою в середині-кінці 1980-х років корупцією на найбільш високому рівні, вже не кажучи про директорів магазинів та підприємств.

Зміни в структурі корупції, формі корупційних виявів та їхньому сприйнятті суспільством протягом історичного розвитку у свою чергу детермінують відповідні зміни у суспільстві. Лише на початку ХХ ст. корупція почала виокремлюватись дослідниками як окреме явище, до цього визнавались лише її окремі форми [8, с. 175].

У контексті нашого дослідження приходимо до висновку, що чинниками, які стали визначальними при формуванні корупції в Україні стали:

— історичні корені: вся історія боротьби з корупцією мала негативні наслідки та породжувала нові форми хабарництва та відходу від сплати податків отриман-

ня неправомірної вигоди починаючи з верхівки державного апарату;

— неготовність правової бази української держави до переходу на нову економічну систему;

— несформованість політичної культури, покликана відсутністю нормальної правової системи та культурних традицій за часів радянської системи;

— наявність громіздкого бюрократичного апарату та невідповідність системи контролю за його діяльністю вимогам сучасності;

— правова неосвіченість широких верств населення.

Правові заходи з протидії корупції в системі державного управління. Історично проголошення української незалежності спровокувало загострення ситуації з корупцією. Перед керівництвом держави постала проблема створення дієвих механізмів попередження і протидії корупції, прийняття відповідних нормативно-правових актів, спрямованих на подолання корупційної ерозії в державі.

До того часу, як в Україні почав діяти Закон України "Про боротьбу з корупцією" фактично було прийнято ряд нормативно-правових актів. Проте аналіз зазначених документів свідчить про те, що в них не були визначені єдині організаційні основи для попередження, виявлення та припинення корупції в державі, не розроблено системи з ліквідації її негативних наслідків в суспільстві.

Так, у розпорядженні Президента України від 28 вересня 1992 року "Про додаткові заходи щодо посилення боротьби із злочинністю та зміцнення правопорядку в Україні" Кабінету Міністрів України, міністерствам, іншим центральним органам державної виконавчої влади, Раді Міністрів Республіки Крим, місцевим державним адміністраціям було доручено усунути недоліки в роботі по боротьбі з корупцією [13].

Постановою Верховної Ради України від 23 січня 1993 року "Про стан виконання законів і постанов Верховної Ради України з питань правопорядку і заходи щодо посилення боротьби із злочинністю" було визначено необхідним зобов'язати представницькі і виконавчі органи державної влади включити до програм соціального й економічного розвитку держави спеціальний розділ, в якому передбачити відповідні адміністративні і інші правові заходи, спрямовані на усунення причин зловживання службовою владою, нести на розгляд Верховної Ради України узгоджені пропозиції для єдиного законодавчого визначення понять "мафія", "корупція", "тіньова економіка", "спекуляція", "чесна праця" та інші [12, с. 87].

27 травня 1993 року Президент України видав Указ "Про деякі питання проходження служби в органах державної виконавчої влади", який лише декларативно встановлював, що посадові особи Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств, інших органів виконавчої влади і місцевих державних адміністрацій не мають права використовувати посадове становище з корисливою метою в особистих інтересах чи в інтересах інших осіб; займатися підприємницькою діяльністю та інше. Однак зазначимо, що Указ носив скоріше формальний характер та не відіграв жодної ролі у боротьбі з корупцією на практиці.

У жовтні 1995 року був прийнятий Закон України "Про боротьбу з корупцією" [3, с. 266], який, на нашу думку, став першим системним документом у боротьбі з корупцією на теренах української держави. Аналізуючи зміст документу, зазначимо, що саме в цій редакції Закону вперше з'являються такі поняття як "корупція" та "корупційні діяння", чим було покладено фундамент для створення дієвої нормативної бази та подальшого регулювання діяльності боротьби з корупцією та організованою злочинністю.

Зробимо спробу заглибитися у термінологію термінів і понять, пов'язаних з корупцією, визначену на законодавчому рівні. У додатку 2 "Визначення термінів і понять" наказу Головного управління державної служби України (№ 94 від 30 листопада 2001 року "Про доповнення до Довідника типових професійних характеристик посад державних службовців") визначено, що корупція — це зловживання службовим становищем, пряме використання посадовою особою прав та повноважень із метою особистого збагачення; продажність громадських та політичних діячів, працівників управлінських органів.

Поняття корупції в новому Законі України "Про заходи запобігання і протидії корупції" [4], який набув чинності 1 січня 2011 року, розкривається як "використання особою наданих їй службових повноважень та пов'язаних з цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки (пропозиції) такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка (пропозиція) чи надання неправомірної вигоди такій особі або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам із метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень та пов'язаних з цим можливостей". При цьому неправомірна вигода — грошові кошти або інше майно, переваги, пільги, послуги матеріального або нематеріального характеру, що їх обіцяють, пропонують, надають або одержують безоплатно чи за ціною, нижчою за мінімальну ринкову, без законних на те підстав.

Пропонуємо порівняти дані визначення поняття корупції з термінологією, яка міститься в нормативно-правових актах. Так, Кодекс поведінки посадових осіб із підтримання правопорядку, ухвалений на 34-й сесії Генеральної Асамблеї ООН у 1979 році, зазначається, що держави мають право самостійно визначати поняття корупції та надається загальне поняття корупції — скоєння або нескоєння дії при виконанні обов'язків або з причин цих обов'язків у результаті одержання подарунків, що приймаються або вимагаються, обіцянок або стимулів кожного разу, коли має місце така діяльність або бездіяльність [2, с. 11].

У 2015 році Україною було ратифіковано Цивільну конвенцію про боротьбу з корупцією, якою визначається корупція — як "прямі чи опосередковані вимагання, пропонування, дачу або одержання хабара чи будь-якої іншої неправомірної вигоди або можливості її отримання, які порушують належне виконання будь-якого обов'язку особою, що отримує хабара, неправомірну вигоду чи можливість мати таку вигоду, або поведінку такої особи" [16].

Нами було зроблено спробу пошуку в юридичній літературі визначення терміну "корупція". Так, ми

дійшли до висновку, що одностайного загального й чіткого визначення на даний час не існує. Різними вченими наводяться різні трактування суті даного явища, однак правової точності на даний час не встановлено, тому дане питання як ніколи стоїть на порядку денному та не втрачає своєї актуальності.

Поруч з цим зазначимо, що підходи у розумінні поняття "підкупу" та "хабарництва" у різних дослідників відрізняються. Одна група дослідників (А. Долгова) поняття корупції ототожнює отримання хабара у будь-якому вигляді та розмірі, інша група дослідників (П. Панченко, В. Лукомський, В. Комісаров) вважає, що корупцію необхідно визначати як систематично скоюване організоване хабарництво та неправильним є підхід, в якому корупцію ототожнюють лише з одержанням хабара.

Поняття корупції обмежується загальними ознаками й характеризується відсутністю чітких формулювань, які дали б можливість виокремити суттєві ознаки цієї правової категорії. Її визначають як акт правопорушення державних службовців або як систему відповідних стосунків між певними посадовими особами та кримінальним середовищем на шкоду державним та суспільним інтересам тощо.

На нашу думку, корупцію необхідно розглядати не лише в правовому аспекті, оскільки ігноруючи її соціальну, політичну та економічну сторони визначення терміну буде одноосібним.

За визначенням М. Мельника корупція — це багатаспектне соціально-економічне, політичне, правове та моральне явище, що складається з цілого комплексу протиправних дій і неетичних учинків. Корупція — це не стільки юридична, скільки соціальна та економічна проблема. Як правова категорія корупція — збірне правове поняття, яке охоплює сукупність взаємопов'язаних правопорушень" [11, с. 13].

Доповнив дане визначення О. Шута, який визначив корупцію як кримінологічну категорію, яка може охоплювати лише ту частину корупційних діянь, які у законодавчому полі визначені як злочинні, а саме: злочини тих осіб, які залучені до управління та використовують надані їм можливості для отримання особистої вигоди. Однак у такому визначенні не зазначено щодо тих корупційних правопорушень, які не є злочинами.

Сучасні науковці (Р.І. Сенін, М.І. Мельник) погоджуються із визначенням О. Терещука, який у науковому дослідженні визначає корупцію — як діяльність державних осіб, спрямовану на протиправне використання наданих повноважень або свого посадового становища та пов'язаних із ними можливостей для незаконного одержання від фізичних і юридичних осіб матеріальних благ, послуг, пільг, переваг або іншої вигоди матеріального чи нематеріального характеру (запроданство), а також підкуп зазначених осіб фізичними та юридичними особами [15, с. 11].

Вважаємо, що у даному визначенні термін корупції розширено та розкрито іншу сторону корупції — можливість надання матеріальних чи нематеріальних цінностей фізичними чи юридичними особами.

Таким чином, корупція — це не тільки форма кримінального збагачення бюрократичного державного апарату, вона завжди була основним джерелом криміналі-

зації суспільного життя, її деградації. Корупція є як умовою, так і наслідком функціонування тіньової економіки, посилення майнової диференціації суспільства, падіння моралі і деградації загально-політичного життя.

Розв'язання проблеми корупції є одним із пріоритетів для українського суспільства на сьогоднішньому етапі розвитку держави. Потреба боротьби з корупцією примусила державу, все суспільство застосовувати дієві засоби, в першу чергу, це прийняття Верховною Радою України, 7 квітня 2011 р. Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" разом із Законом "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення". До остаточного прийняття цих законів неодноразово закликала Парламентська Асамблея Ради Європи у рамках моніторингу виконання зобов'язань України. Новим законодавством враховано міжнародні документи стосовно цього питання. У Довідковому документі ООН про міжнародну боротьбу з корупцією (1995 р.) це явище (корупція) визначається як зловживання державною владою для отримання вигод в особистих цілях. Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції" вперше надано визначення термінів корупції та корупційного правопорушення, а також таких понять, як "неправомірна вигода", "конфлікт інтересів", "безпосереднє підпорядкування", "близькі особи", "члени сім'ї" [14, с. 135].

На нашу думку, найціннішим у прийнятті даного Закону було те, що законодавець перестав застосовувати терміни "корупційні діяння", "ознаки корупції", "корупційні злочини", подібно старому законодавству, а натомість вводить єдине поняття "корупційне правопорушення" — умисне діяння, що містить ознаки корупції, вчинене особою, зазначеною у частині першій статті 4 цього Закону, за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність, а також уперше в антикорупційному законодавстві закріплення координацію діяльності з питань протидії корупції та організованої злочинності за Генеральною прокуратурою України та прокуратурами.

Окрім того, статтю 4 Закону розширюється коло суб'єктів відповідальності, куди внесено посадових осіб юридичних осіб публічного права, які одержують заробітну плату за рахунок державного чи місцевого бюджету, аудиторів, нотаріусів, експертів, арбітражних керуючих, третейських суддів, посадових осіб міжнародних організацій та інших.

Функцію контролю Законом передбачено за спеціально уповноваженими суб'єктами, які наділяються повноваженнями щодо виявлення, розшуку та розслідування правопорушень, пов'язаних з корупційним діянням (прокуратури, спецпідрозділи по боротьбі з організованою злочинністю МВС, податкова міліція, підрозділи по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю СБУ, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України).

Після Революції Гідності 2014 року новий президент України Петро Порошенко і Уряд Арсенія Яценюка під тиском громадськості почали проводити нові антикорупційні реформи. Було прийнято:

Закон "Про відновлення довіри до судової влади в Україні", спрямований на реформування судової системи;

Антикорупційна стратегія на 2014—2017 роки;

Закон щодо визначення кінцевої вигоди юридичних осіб та громадських діячів.

Вперше в Україні були утворені нові органи — Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне антикорупційне бюро, Бізнес-омбудсмен. Розвивається електронне управління.

Було створено Державне бюро розслідувань і антикорупційну прокуратуру (з процесом створення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури жорстко пов'язані перспективи візової лібералізації між Україною і Європейським Союзом).

До одного із найефективніших засобів діяльності по боротьбі з корупцією та організованою злочинністю вважається дерегуляція, оскільки саме вона призводить до скорочення "корупційних" функцій держави.

У 2017—2018 роках Урядом робляться активні кроки по розбудові децентралізації (затверджений план заходів з дерегуляції господарської діяльності та спрощення регуляторної бази; скасовані деякі ліцензії, сертифікати, дозволи). Боротьба з корупцією сприймається населенням як важливий чинник опору російській агресії.

16 квітня 2015 року Президентом України було утворено Національне антикорупційне бюро України (НАБ) — правоохоронний орган з широкими силовими повноваженнями, на який покладається попередження, виявлення, припинення та розкриття корупційних злочинів.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, державна політика України в області протидії корупції та організованої злочинності спрямована на розробку та реалізації мети, завдань і форм державно-управлінської діяльності щодо попередження (профілактики) корупції та організованої злочинності, боротьби з ними та мінімізації негативних наслідків на суспільство.

У контексті нашого дослідження, зважаючи на недосконалість термінологічного апарату, ми зробили спробу удосконалити понятійно-категорійний апарат теорії державного управління шляхом уточнення понять:

Державно-управлінська діяльність боротьби з корупцією та організованою злочинністю — це комплекс реалізації послідовних дій щодо забезпечення взаємного впливу органів державної влади, інститутів громадянського суспільства та громадян на процеси формування та реалізації державної, політики в сфері протидії корупції та організованої злочинності;

Корупція — це комплексне явище, у площину якого покладені соціально-економічні, політичні, нормативно-правові, моральні та психологічні чинники особистості, оснований на вимаганні, пропонуванні, дачі та одержанні неправомірної вигоди у вигляді хабара, матеріальних чи нематеріальних благ, або можливості їх отримання, особою, або групою осіб, з використанням службового становища з метою власного збагачення;

Корупційне правопорушення — це сплановане, або несплановане діяння, вчинене особою, або групою осіб, з метою отримання неправомірної вигоди у вигляді хабара, матеріальних чи нематеріальних благ за умови використання службового становища, за яке встановлено кримінальну, адміністративну, цивільно-правову та дисциплінарну відповідальність.

Література:

1. Арістотель. Політика / Пер. з давньогр. та пер. редм. О. Кислюка. — К.: Основи, 2000. — 239 с.
2. Демський Е. Про деякі питання процедурного забезпечення заходів запобігання й протидії корупції / Е. Демський // Віче. — 2012. — № 4 — С. 11—14.
3. Закон України "Про боротьбу з корупцією" від 5 жовтня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1995. — № 34. — С. 266.
4. Закон України "Про ратифікацію Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією": Закон України від 16.03.2005 р., № 2476-IV // Урядовий кур'єр. — 2005. — 21 квіт.
5. Засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014—2017 роки // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>
6. Індекс корупції у 2017 році [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-koruptsiyi-cpi-2017/>
7. Каздым, А. А. История коррупции [Текст] / А. А. Каздым // Следователь. — 2014. — № 10. — С. 38—43.
8. Кохан Г. Політична корупція як наслідок конфлікту між державою та суспільством / Г. Кохан // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. — 2008. — Вип. 42. — С. 175.
9. Кузувков Ю. В. Історія корупції в Росії. — М., 2010. — 745 с.
10. Кузувков Ю. В. Мировая история коррупции. — М., 2010. — 787 с.
11. Мельник М. І. Корупція — корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії): монографія. — К.: Юридична думка, 2004. — 400 с.
12. Постанова Верховної Ради України від 26 січня 1993 року "Про стан виконання законів і постанов Верховної Ради України з питань правопорядку і заходів щодо посилення боротьби із злочинністю" // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 11. — С. 87.
13. Розпорядження Президента України від 28 вересня 1992 року "Про додаткові заходи щодо посилення боротьби із злочинністю та зміцнення правопорядку в Україні" № 150/92*рп // Голос України. — 1992. — № 186.
14. Сенін Р. І. Корупція як соціально-правова категорія оцінки рівня забезпечення правопорядку в державі / Р. І. Сенін // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди "ПРАВО". — Вип. 18. — 2012. — С. 135.
15. Терещук О. В. Адміністративна відповідальність за корупційні правопорушення: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.08 / Одес. нац. юрид. акад. — Одеса, 2000. — С. 11.
16. Чиновник и коррупция — близнецы-братья // Известия. — 1996. — 10 июля.
17. Herstage Foundation: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.heritage.org>

References:

1. Aristotel (2000), Polityka, [Policy], Osnovy, Kyiv, Ukraine.
 2. Demskyi, E. (2012), "Some issues of procedural provision of control measures and combating corruption", Viche, vol. pp. 11—14.
 3. The Verkhovna Rada of Ukraine (1995), The Law of Ukraine "On the fight against corruption", Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, vol. 34, p. 266.
 4. The Verkhovna Rada of Ukraine (1995), The Law of Ukraine "On ratification of the Civil Convention on the fight against corruption", Uriadovyi kurier, vol. 2476-IV.
 5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine "Principles of State Anti-Corruption Policy in Ukraine (Anticorruption Strategy) for 2014-2017", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1699-18> (Accessed 05 May 2018).
 6. transparency international Ukraine (2017), "Corruption Index in 2017", available at: <https://ti-ukraine.org/research/indeks-koruptsiyi-cpi-2017/> (Accessed 05 May 2018).
 7. Kazdum, A. A. (2014), "History of corruption", Sle-dovatel, vol. 10, pp. 38—43.
 8. Kokhan, H. (2008), "Political corruption as a result of the conflict between the state and society", Naukovi zapysky Instytutu politychnykh i etnonatsionalnykh doslidzhen im. I. F. Kurasa NAN Ukrainy, vol. 42, p. 175.
 9. Kuzuvkov, Yu. V. (2010), Istoriia koruptsii v Rosii, [The history of corruption in Russia], Moskow, Russia.
 10. Kuzuvkov, Yu. V. (2010), Myrovaia ystoriia koruptsyy, [World history of corruption], Moskow, Russia.
 11. Melnyk, M. I. (2004) Koruptsiia — koroziiia vlady (sotsialna sutnist, tendentsii ta naslidky, zakhody protyidii): Monohrafiia, [Corruption - corrosion of power (social essence, tendencies and consequences, measures of counteraction): Monograph], Yurydychna dumka, Kyiv, Ukraine.
 12. The Verkhovna Rada of Ukraine (1993), The decree "On the Status of Laws and Decisions of the Verkhovna Rada of Ukraine on Law Enforcement and Measures to Strengthen the Fight Against Crime", Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, vol. 11, p. 87.
 13. The President of Ukraine (1992), The order "On additional measures to strengthen the fight against crime and to strengthen the rule of law in Ukraine", Holos Ukrainy, vol. 186.
 14. Senin, R. I. (2012), "Corruption as a social and legal category for assessing the level of law and order in the state", Zbirnyk naukovykh prats Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody "PRAVO", vol. 18, p. 135.
 15. Tereshchuk, O. V. (2000), "Administrative liability for corruption offenses", Ph.D. Thesis, Law, National Law Academy of Odessa, Odessa, Ukraine.
 16. Yzvestyia (1996), "Official and corruption are twin brothers", Yzvestyia, vol. 10.07.
 17. Herstage Foundation (2018), available at: <http://www.heritage.org> (Accessed 05 May 2018).
- Стаття надійшла до редакції 14.05.2018 р.*